רבי יהודה סבר מקום שמתכפרין בו פעם אחת בשנה ור' נחמיה סבר דברים המתכפרין בהן פעם אחת בשנה אטו לר' יהודה מקום כתיב אלא היינו טעמיה דרבי יהודה כתיב זאת וכתיב אחת חד למעוטי בגדי לבן מבחוץ וחד למעוטי בגדי זהב ור' נחמיה חד למעוטי בגדי זהב וחד למעוטי שירים דלא מעכבי ור' יהודה אי מעכבי מעכבי ואי לא מעכבי לא מעכבי [א]כדתניא [ו]וכלה מכפר את הקודש אם כפר כלה ואם לא כפר לא כלה דברי ר' [ב]עקיבא אמר לו ר' יהודה מפני מה לא נאמר אם כלה כפר ואם לא כלה לא כפר שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה ולא כלום [ג]ואמרינן מאי בינייהו רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר משמעות דורשין א] איכא בינייהו וחד אמר [ד]שירים מעכבי איכא בינייהו ומי אמר ר' יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן [ה]תנא ר' נחמיה כדברי האומר שירים מעכבי קשיא אמר [ו]רבי חנינא [א]קטורת שחפנה קודם שחיטתו של פר לא עשה ולא כלום כמאן דלא כר' יהודה דאי ר' יהודה האמר כי כתיבא חוקה בדברים הנעשים בבגדי לבן מבפנים הוא דכתיבא אפי' תימא ר' יהודה [ז]צורך פנים כפנים דמי תנן אם עד שלא גמר מתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור ויזה בתחילה מבפנים ואם איתא יחזור ויחפון מבעי ליה בקטורת

רבי יהודה סבר. אמקום שכפרתו אחת בשנה כתיבא חוקה אבל אהיכל ואעזרות אפי' דברים הנעשים בבגדי לבן שאין כפרתן בכהן גדול אלא אחת בשנה לא כתיבא חוקה: **דברים המתכפרים בכן אחת בשנה.** בין אמקום בין אבגדים: **כתיב זאת.** משמע חוקה על זאת כתובה ולא על אחרת: **למעוטי שירים.** שפיכת שירים דלא מעכבי דבר האמור להם אם הקדימו להם ואע"פ שהן נעשין בבגדי לבן אין סדרן מעכב: **ור' יהודה אי מעכבי.** שאר דברים הנעשים בבגדי לבן מבחוץ בכסדרן מעכבי אף שירים כסדרן: **ואי לא מעכבי.** שאר דברים הנעשים בבגדי לבן לא מעכבי הני דאינהו נמי עבודה המעכבת כפרה היא ומאי חזית למעוטה: **כדתניא.** דלרבי יהודה שירים מעכבי כפרה כשאר המתנות אי עקר להו לגמרי הלכך אי חוקה אשארא כתיבא אדידהו נמי כתיבא: **מפני מה לא נאמר.** מי מעכב על ידינו שלא נדרוש בלשון זה אם כלה כפר ואם לא כלה לא כפר: **ואמרינן.** באיזהו מקומן (זבחים דף נב:): **משמעות דורשין.** מר משמע ליה הכי ומר משמע ליה הכי: **שירים מעכבי איכא בינייהו.** רבי עקיבא סבר שירים לא מעכבי והכי קאמר אם כפר עיקר המתנות כלה ואפי' לא שפך שירים ורבי יהודה סבר מעכבי והכי קאמר אם כלה הכל או כפר ואם לא (א) כפר הכל אין הכפרה של מתנות כפרה: **ומי אמר רבי יוחנן הכי.** דלרבי נחמיה שירים לא מעכבי דקאמרינן לעיל שניהן מקרא אחד דרשו ומסקנא לר' נחמיה חד למעוטי שירים דלא מעכבי: **והאמר רבי יוחנן.** במסכת זבחים בפרק השוחט והמעלה בחוץ (שם קיא.) תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים מעכבי דקאמר רבי נחמיה התם שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב אלמא עבודה הן בפנים וקרינן בהו (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא יביאנו וגו' ונכרת: **יביא דם אחר ויתחיל.** והרי כבר נקטר הקטורת וזה שוחט פר [ח]:

תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים מעכבי. משמע דוקא משום דמעכבי הא אי לא מעכבי לא מיחייב עלייהו בחוץ ותימה דמשמע בזבחים פרק בית שמאי (דף לט.) דלרבי נחמיה בשירים החיצונים איירי והתם מייתי ברייתא דמים הנשפכים לאמה אין חייבין עליהן בחוץ ואין מחשבה פוסלת בהן ואין טעון כיבוס ופריך ליפלוג וליתני בדידה אפילו בדמים כשירים בשלש מתנות שבחטאת דאין טעון כיבוס ואין מחשבה פוסלת בהן ואין חייבין עליהן בחוץ ומשני הא מני רבי נחמיה היא דאמר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב ולא מיתני ליה תלתא פטורי בהדי תלתא חיובי אלמא לרבי נחמיה שלשה מתנות שבחטאת אין טעון כיבוס ואין מחשבה פוסלת בהן א"כ הוא הדין נמי דלא מעכבי ואפי' הכי הקריבן בחוץ חייב אם כן הוא הדין שירים אע"ג דלא מעכבי ליחייב עלייהו בחוץ ועוד אין יתכן זה דלרבי נחמיה שלשה מתנות שבחטאת לא מעכבי ושירים מעכבי ועוד דמשמע בריש פרק בית שמאי (שם לח.) ולעיל בפ"ק (דף טו.) דלא מליט דמים שתליין למטה ותליין למעלה במד מקום שיהו מעכבין ולפי זה הרי מליט לרבי נחמיה ועוד הקשה רבינו יעקב מאורליינ"ש דבפרק בית שמאי (גו"ש) משמע דבחיצונים איירי ובפרק השוחט והמעלה (שם דף קיא.) אמרינן והשתא דאמר רב אדא בר אהבה מחלוקת בשירים הפנימים אבל בשירים החיצונים דברי הכל אין מעכבין כי קאמר ר' נחמיה בשירים הפנימיים ועוד דבסוף פרק השוחט והמעלה (שם דף קיב.) גבי חטאת שקיבל דמה בשני כוסות דמוקי לה כרבי נחמיה וקאמר משל למה הדבר דומה וכו' ומוקי לה בשעיר נשיא אלמא רבי נחמיה בחיצונים איירי דומיא דשעיר נשיא מיהו הא לא קשיא דאע"ג דהמשל הוי בשעיר נשיא איכא למימר רבי נחמיה בפנימיים איירי מכל מקום שאר הקושיות תיקשי לן ואין לתרץ דסוגיא דריש פרק בית שמאי (שם דף לח:) דלא כרבי יוחנן כיון דבפרק השוחט והמעלה (שם קיא.) במסקנא מיתוקמא מילתא דרבי יוחנן בתר דאמר רב אדא בר אהבה כו' ותירץ רבינו חיים כהן זצ"ל דה"ק רבי יוחנן תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים הפנימיים מעכבין ואילו היה עושה אותן בחוץ חייב א"כ יש לחייב בחיצונים בחוץ אע"ג דלא מעכבין דגמרינן מאיברים ופדרים דאי פרכת מה לאברים ופדרים שכן תחילת עבודה שירים הפנימיים יוכיחו ואי פרכת מה לשירים הפנימיים שכן מעכבין איברים ופדרים יוכיחו ולא נהירא לריב"א דהיכי קאמר שירים הפנימיים יוכיחו שהן סוף עבודה והלא תחילת עבודה קורא אותם בהשוחט והמעלה למאן דאמר פנימיים מעכבי על כן פירש ריב"א דלמסקנא דמסקינן דשירים החיצונים לרבי נחמיה לא מעכבי ה"פ תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים הפנימיים מעכבין וכיון דמעכבין מסתבר לעשות חיצונים כמו תחילת עבודה לכל הפחות ולדמות לאיברים ופדרים דכיון דרחמנא אחשביניהו כולי האי לפנימיים דמעכבי יש לנו לעשות חיצונים כתחילת עבודה כיון דלא הוו במקום המתנות אלא ע"ג אלעטנת היסוד הוו להו תחלת עבודה אחרת ואין סוף עבודה ראשונה ואע"ג דלא מעכבי חייב עליהם בחוץ מידי דהוה אאברים ופדרים דלא מעכבי וחייבין עליהם בחוץ והיינו דאמר פרק בית שמאי (דף לח:) אימור דשמעת ליה לרבי נחמיה לענין העלאה בחוץ מידי דהוה אאיברים ופדרים למאיברים ופדרים לחודייהו יליף כדפרישית ואע"ג דפרכיה רבי עקיבא לא אם אמרת באיברים ופדרים שכן תחילת עבודה ולא אהדר ליה ולא מידי היינו משום דלא צריך דפירכא דר' עקיבא לא הויא פירכא אלא אליבא דנפשיה דקסבר שירים הפנימיים אין מעכבין והא דפריך ליה מעיקרא נמי רבי עקיבא והלא שירי הדם שירי מצוה הן אליבא דנפשיה קאמר פי' אפילו בפנימיים ורבי נחמיה השיבו איברים ופדרים יוכיחו ולדבריו דרבי עקיבא קאמר כדמפרש התם ולא לגמרי לדבריו דאפי' לדברי עצמו נמי צריך ראיה מאיברים ופדרים אלא בהא הוא לדבריו דמשמע דמודי ליה כמאי דקרי ליה שירי מצוה ואיהו לא ס"ל הכי אלא ס"ל דפנימיים מעכבין ומינייהו יליף חיצונים לחייב בחוץ כדפרי' והשתא אתי שפיר דקתני שירי הדם סתמא במתני' ובברייתא דחייב דמשמע דבכולהו מחייב ר' נחמיה ומאותו טעם שפירש' דתחילת עבודה חשיב לחייב בחוץ וגמרינן להו מאיברים לפי שאינן במקום תחילת המתנות אלא על גב היסוד מההוא טעמא הוה ס"ד מעיקרא דמעכבין חיצונים דאם לא כן מאיזה טעם הוה סבור לומר דמעכבי מקמי דלייתי מילתא דרב אדא והוה ס"ד דאפילו חיצונים מעכבי והא ליכא קרא אלא בפנימיים וכלה מכפר אם כלה כפר אלא ע"כ מטעמא דפרישית ור"ת פירש בע"א וקשה טובא לפי' לכן לא כתבתיו ובזבחים פרק בית שמאי (גו"ש) מפורש בתוספות: [ט]**וכפר** את מקדש הקודש זה לפני ולפנים. פרש"י לטומאה דלפני ולפנים ולא נהירא דהא אמתנות דלפני ולפנים והיכל מייתי לה לומר דכל מתנות דלפני ולפנים חדא חשיבי דאם נשפך הדם קודם שגמר כל מתנות לפני ולפנים מביא פר אחר ומתחיל בתחילה אלא י"ל לענין נשפך הדם קאמר זה לפני ולפנים דכולהו כחדא מתנה חשיבי דהיכל כחדא מתנה וכן דמזבח מיהו נוכל ליישב פירוש רש"י דה"ק זה לפני ולפנים למתנות דלפני ולפנים חדא חשיבי ומכפר על טומאה שאירעה שם וכן בהיכל חדא חשיבי ומכפר על טומאה שאירעה בהיכל מזבח כמשמעו חדא חשיבי ומכפר על שנטמא בפנים ולא שהה כשיעור השתחויה ועבד עבודה ומשום דפשטיה דקרא איירי בכפרה שמכפר על מקדש הקודש על הכהנים ועל עם הקהל כו' על כן פירש רש"י כן:

דברי

עין משפט נר מצוה

צב א ב מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הלכה ג:

◆

תורה אור השלם

ו. וכלה מכפר את הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח והקריב את השעיר החי: ויקרא טז כ

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' חד אמר משמעות דורשין. נ"ב עי' לקמן זה לכ"ע שירים לא מעכבי ולמד כן מרש"י בזבחים דף נג ע"ב:

◆

רבינו חננאל

ר' יהודה סבר (א) וזאת חקה היא כלומר זו עבודה שבפנים אם שינה מעכב, דכי כתיבה חוקת עולם אהא כתיבה, אבל עבודה שבחוץ אפילו בבגדי לבן אחת בשנה נמי, כלומר עבודה שאינה כשירה אלא פעם אחת בשנה, והיא עבודה בבגדי לבן, למעוטי עבודה הנעשית בבגדי זהב שאינה אחת בשנה. ור' נחמיה חד למעוטי בגדי זהב וחד למעוטי שירי הדם שאם איחר או שינה שפיכתם על היסוד לא מעכבי. ואקשינן ומי א"ר יוחנן דר' נחמיה סבר שירי הדם לא מעכבי, והתנן בשחיטת קדשים פרק השוחט והמעלה בחוץ חייב. ר' נחמיה אומר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב, וא"ר יוחנן בגמרא ר' נחמיה כדברי האומר שירים מעכבי ותני לה להא מתניתין. ועלתה בקשיא לר' יוחנן מדבריו על דבריו, דמוקים ליה לר' נחמיה הכא [ד]סבר שירים לא מעכבי, והתם קאמר בהדיא דר' נחמיה סבר כמאן דאמר שירים מעכבי. (ב) ומותבינן התם למאן דאמר כר' עקיבא סבר קרבו נסכים במדבר מיתיבי שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב דברי ר' נחמיה, א"ל ר' עקיבא והלא שירי הדם שירי מצוה הן, א"ל הקטר חלבים יוכיחו, שהן שירי מצוה, פירוש שכבר הקדימו זריקת הדם, והמקריבו בחוץ חייב. א"ל לא אם אמרת בהקטר חלבים שהן תחלת עבודה, תאמר בשירי הדם שהן סוף עבודה. כלומר, כבר נזרק מן הדם הזה בעצמו ואילו נשארו. ואם איתא נסכים נמי תחלת עבודה נינהו. תיובתא. ואסיקנא התם כי קתני ר' נחמיה חייב בשירים הפנימים והא בשירים החיצונים ולדברי ר' עקיבא קאמר. ור' יהודה שירים אי מעכבי מעכבי ואי לא מעכבי לא מעכבי מהך קרא נפקא, וכלה מכפר את הקודש, אם כיפר כילה ואם לא כיפר לא כילה דברי ר' עקיבא. א"ל ר' יהודה מפני מה לא נאמר אם כילה כיפר שאם חיסר אחת מכל המתנות לא עשה כלום. חד אמר משמעות דורשין איכא בינייהו והוא אומר כך פירוש זה הפסוק וזה אומר כך פירושו, אבל לדברי הכל שירים לא מעכבי. (ולמאן דא') [וחד אמר] שירים מעכבי איכא בינייהו, לר' עקיבא דסבר שירים לא מעכבי, ור' יהודה סבר מעכבי, דהא בהדיא קתני שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום. דייקינן מינה דשירים מעכבי. א"ר חנינא קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה כלום, [כמאן], דלא כר' יהודה דהא שחיטת הפר עבודת חוץ היא ולא מוקים ר' יהודה ואמר כי כתיבה חוקה אלא בדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים, אבל עבודת חוץ לית בה חוקה. ופרקינן אפי' תימא ר' יהודה צורך פנים כלפנים הוא, ושחיטה צורך פנים הוא, ושחיטה פנים הוא. ואקשינן על ר' חנינא דאמר קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה כלום, תנן ואם עד שלא גמר מתנות שבפנים נשפך הדם כו'. ומשני האי תנא בפר קא מיירי, בקטורת לא קא מיירי.

מסורת הש"ס

א) זבחים מ. נג:, ב) [בילקוט איתא דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה מפני מה וכו'], ג) [שם נב:], ד) [מנחות כה:], ה) זבחים נג: קיא., ו) [לעיל מט.], ז) עיין רש"י לעיל דף מ. ד"ה פר, ח) שייך לדף סא.

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שירים כו' ואם לא כלה הכל אין הכפרה וכו':

◆

מוסף רש"י

וכלה מכפר את הקודש. קרא יתירא הוא דלא הוה ליה למיכתב אלא והקריב את השעיר החי (זבחים מ.). אם כיפר. כפרה המעכבת בשאר מקומות כגון מתנות הדמים מתן שבע ומתן ד', כילה. אע"פ שלא שפך שירים ליסוד מזבח חיצון (שם). מפני מה לא נאמר. נדרוש המקרא כסדר מכתבו ונאמר אם כילה הכל אפילו שפיכת שירים כיפר (שם). משמעות דורשין איכא בינייהו. תרוייהו ללמד על המתנות שמעכבות קאמרי, אלא מר משמע ליה הכי ומר משמע ליה הכי, ר' עקיבא משמע ליה מדסיפא לרישא מדרים בכפרה, דכייל במתנות תלויה השלמה ושירים לא מעכבי, ור' יהודה נמי שירים לא מעכבי אית ליה וה"ק מ"ט תדרשיה הכי דהשתא לא שמעינן מיניה שכל מתנותיו מעכבות דליכא למימר בכפרת מתנה אחת קאמר דומיא דשטלים החילונות, אלא דרוש הכי אם כלה הכל כמה שכתב הוא דכיפר ואם לא כלה כל מה שנעשן לא כיפר, ולמדנו שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום ושירים לא מעכבי שאין אמורין בענין זה דגבי פר כהן משיח הוא דאיתרבי פר יום הכיפורים לשירים, ולר' יהודה איצטריך למילף עיכוב מתנות מהכא משום דאמר כי כתיבא חוקה בדברים הנעשים בבגדי לבן לפני ולפנים הוא דכתיב (זבחים נב:). **שירים מעכבי איכא בינייהו.** ולר' עקיבא לא מעכבי וה"ק אם כיפר מה שאמור בענין כלה, דכתיב חוקה לעיכובא, אבל שירים שאינה אמור בענין לא מעכבא, ואתא ר' יהודה למימר אם כלה כל גופי עבודותיו ואף המלמדין לו ממקום אחר כיפר ואם לא כלה לא כיפר, שאם חיסר אחת מכל המתנות כו' ואפילו במתן יסוד משמע (שם). **לא עשה ולא כלום.** שכן סדר העבודות (לעיל מט.).

◆

תוס' ישנים

כו'. בפרק ילד חטאת (דף יא:) קאמר תרומת הדשן ושעיר המשתלח ב' כתובין ופריך היינו למ"ד [אין] נהנין מאיברין אלא למ"ד (אין) נהנין מאי איכא למימר אלא תרומת הדשן ובגדי כהונה כו' ויכאן לא חש להאריך והא דלא חשיב הכא שחוטה דליפרי מגורע שאסורה לפי שאין זה קדשים אלא מעשה חוץ אבל שעיר המשתלח נקדש בפנים ועגלה ערופה אע"פ שמעשיה חוץ כתיב בה כפרה כקדשים. ת"ר: ועגלה ערופה כו'. פי' רש"י לעריפתה אוסרה בהנאה דכתיב וערפו שם שם תהא קבורתה [א] (ואותם הסיף [נר"ש]) בפ"ק דכריתות (דף ו.) אין תימה לר"ר [ב] אלעזר למה לי הך דרשה תיפוק לי דכפרה כתיב בה כקדשים ומינה ילפינן במסכת ע"ז פרק אין מעמידין (דף כט:) איסור הנאה במת דאתיא שם שם מעגלה ערופה ויתכן דתרווייהו צריכי דמשם שמעינן קבורה אבל לא איסור הנאה הילכך כתיב בה כפרה ואי כתיב בה כפרה לא ידעינן קבורה וה"מ למאן דאמר עגלה ערופה אינה אסורה מחיים למה לי קרא דוערפו שם לומר שאסורה אחר שנעשית מצותה תיפוק ליה דכפרה כתיב בה ולמאי אתא אם לא לאוסרה אחר עריפה ופי' הר"ר אלחנן דאיהו לית ליה הך דוערפו שם ותדע דאיכא לאקשויי למאן דאית ליה בפרק בתרא דכריתות (דף כד:) דעגלה ערופה אינה אסורה אלא אחר עריפה מאי האי דקאמר דעגלה ערופה הויא דבר שנעשית מצותה ומועלין בה והלא אין עיקר איסורה אלא לאחר עריפה אלא שמע מינה דהך סוגיא ליתא למאן דלא אסר לה מחיים ועל הא דמפסיק משום דהוו תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד הוה מצי למיפרך דלמאן דלא אסר לה מחיים מאי איכא למימר אלא דהוה מצי לשנויי דאיהו הוה אמר תרומת הדשן ובגדי כהונה ולא חש להאריך וי"ל דמכפרה דכתיב ביה כקדשים לא הוה אסרינן לה אלא לאחר עריפה אבל אחר קבורה שנגמר בה עשייתה לא אסרינן לה בהנאה אע"פ שטעונה קבורה דהא מת נמי טעון קבורה ולאו אסור אי לא ילפינן שם שם ועוד מליט למימר דהסיפא דרשא מקרא לכפרה דכתיב בה בעריפתה דאינה אלא כיום אתי כדדרשינן בסוף פ"ב דמגילה (דף כח.) וה"מ לכולי דפרישית לעיל דלא הוה אסרינן עגלה ערופה משם תהא קבורתה והא אמרינן בריש פרק בתרא דמס' ע"ז (דף סב.) גבי [ההוא גברא דיהבו ליה תיטי באגריה] ופריך וליקברינהו בעינייהו

א) לשון רבינו היה משולש הכונה קצת ונראה דצ"ל ר"י סבר ואת חוקה מיעוטא הוא כלומר וכו' אפילו בגדי לבן אחת בשנה נמי מיעוטא היא כלומר עבודה וכו'. ב) לפנינו שם בזבחים ליתא כלל סוגיא זו עיי"ש ועיינת רבינו שם צ"ע רב.

א) צ"ל ואותם הסיף דרשה בפ"ה כו'. ב) צ"ל אלחנן.